

Ігор Туров

АНТИСЕМІТИЗМ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ САМОПРОГОЛОШЕНИХ РЕСПУБЛІК «ДНР» І «ЛНР»: ВПЛИВ РОСІЙСЬКОГО ФАКТОРА

Пропонована стаття присвячена дослідженню антисемітських матеріалів у публіцистиці самопроголошених республік, що захопили в 2014 р. частину південно-східних теренів України. Особлива увага в ній приділяється зіставленню концепцій расового і релігійного антисемітизму в ідеології сепаратистів. Проведені дослідження виявляють, що вказані концепції є запозиченими в націоналістів Російської Федерації.

Ключові слова: антисемітизм, іудаїзм, сепаратисти.

Turov I. Anti-Semitism in the information space of self-proclaimed republics DNR and LNR: the influence of the Russian factor

The present article is devoted to the study of anti-Semitic material in publicism of the breakaway republics, seized in 2014 a part of the south-east territory of Ukraine. Particular attention is paid to the comparison the concepts of racial and religious anti-Semitism in the

ideology of the separatists. The research proves that these concepts are borrowed by separatist from nationalists of the Russian Federation.

Keywords: *Anti-Semitism, Judaism, separatists.*

Однією з найважливіших обставин, що визначають своєрідність сучасної історико-політичної ситуації українського суспільства, є функціонування на території нашої країни квазідержавних утворень, що не підкоряються законному уряду – самопроголошених республік «ДНР» і «ЛНР». Ідеологія сепаратистів ґрунтується на твердженні, що влада в Києві захоплена «фашистською хунтою» націонал-екстремістів, що несе смертельну небезпеку для прав і свобод людей. Під фашизмом у цьому випадку розуміється не вчення Беніто Муссоліні, маловідоме широкому українському загалу, а націонал-соціалізм Третього Рейху. Одним з ключових положень ідеології націонал-соціалізму, як відомо, була тотальна боротьба зі світовим єврейством. Лідери нацистів бачили в євреях втілення абсолютного зла. Безжальний терор щодо них і невпинне викриття всіх форм їх громадської діяльності були одним з найважливіших напрямів діяльності нацистської держави.

Необґрунтованість звинувачень нової української влади в симпатіях до «фашизму» (нацизму) очевидна. Громадянам нашої країни і світовій громадськості добре відомо про її толерантне ставлення до всіх релігійних конфесій і представників усіх національностей, що мешкають в Україні. Широко відомими є факти участі євреїв (як і представників інших національних меншин) в органах державної влади всіх рівнів та активної співпраці єврейських організацій з урядовими структурами.

У той же час, ставлення до євреїв на територіях, підконтрольних сепаратистам, є питанням маловивченим з наукового погляду і для широкої громадськості незрозумілим. Такий стан речей визначає актуальність досліджень відображення єврейської теми в медіапросторі, створеному сепаратистами донецького краю.

Розглядаючи вказану проблему, в рамках цього дослідження автор надав перевагу аналізу інтернет-публікацій зазначених квазідержавних структур. Такий підхід зумовлений наступними обставинами:

1. Необхідністю якомога більш оперативного вивчення динаміки пропагандистських тенденцій у самопроголошених республіках.

2. Наявними проблемами щодо доступу до їх друкованої продукції.

3. Важливість впливу інтернет-медіа на політично активні освічені верстви міського населення, що слушно і щодо територій, захоплених сепаратистами.

У 2014 р. на інформаційних сайтах самопроголошених республік було опубліковано 25 статей та блогів, що містять матеріали антисемітської спрямованості або цілком присвячені цій темі. Звичний набір звинувачень змови світового єврейства, що прагне поневолити весь світ і знищувати народи, нацьковуючи їх один на одного, що стали певним стандартом для антисемітської літератури нового часу [1; 2]. У цих матеріалах доповнюються тлумаченням подій новітньої історії в Україні в світлі подібних поглядів. Постійно йдеться про те, що це саме євреї організували майдан, захопили владу в країні і стравлюють братів-слов'ян в ім'я реалізації своїх злочинних задумів [3; 4, с. 260–280]. Індикатором, що визначає сутність заклятого ворога, виступають як релігійний, так і національний чинники. Отже, у науковому аналізі ідеології сепаратистів кожному з них належить приділити окрему увагу.

В інтерв'ю одного з командирів козацьких загонів, що прибули з Росії на допомогу сепаратистам, опублікованому інформаційним агентством «Новороссія» 1 листопада 2014 р., говориться: «Ім, як, утім, і нам, цю війну нав'язали. Захід. Світовий уряд. Хто в Україні зараз при владі? Жиди ... Це новий хрестовий похід. Війна проти Православ'я. Захід неодноразово намагався нас знищити. Тепер намагається зробити це нашими ж руками. Сьогодні часто православний вбиває православного. Це ж великий гріх! І я не можу зрозуміти, як люди в Україні цього не розуміють?» [5]. Таким чином, йдеться про протистояння із західним християнством і іудаїзмом у боротьбі за світлі ідеали православ'я. Всі ті, хто дотримується неправильної релігії, ідентифікуються як вороги, але в ролі безпосереднього організатора виступають саме євреї (жиди), що виконують волю сил Заходу. Схожих поглядів на єврейське питання дотримується лідер проросійської організації І.С.Х.О.Д. О.Новиков,

який мешкає у Харкові. В інтерв'ю інформаційному агентству «Новоросси́я» він робить таку заяву: «Відбувається чисте знищення християнства і на Донбасі, і тут за відсутності тепла, світла, а в майбутньому і їжі. Недарма наша назва «Історико-соціальний християнський громадський рух» І.С.Х.О.Д.

І хто ж за всім цим стоїть?

«Хаббад», як каже Ходос, «жидовня», як кажу я, знову-таки попри всю мою повагу до друзів-євреїв, яких безліч у Харкові. Я прекрасно розумію, що ті жиди в особі Порошенка, Яценюка, Коломойського і багатьох інших стравлюють нас один з одним, аби знищити нас і створити для себе чергову «землю обітовану» [6].

У статті В. Львова «События в Украине. Духовный взгляд» [7] єврейська релігія разом із західними церковними конфесіями, масонами та США входить до переліку найстрашніших диявольських сил, що загрожують людству. При цьому наголошується, що в ролі головних носіїв зла в сучасному світі виступають саме євреї. «Досить просто простежується релігійно-містичний ланцюжок від єврейської Кабали, через гностицизм, Тамплієрів, єзуїтів (римокатоликів, що одне і те саме) до масонських лож та подібних до них організацій у сучасному світі. Євреї протягом тисячоліть уперто намагаються здійснити свою мрію про світове панування. У наш час саме євреї є втіленням світового зла, і значною мірою їм уже вдалося просунути в здійсненні своєї мрії». На думку В.Львова, спільнота релігійних євреїв змогла підпорядкувати собі всі основні напрями діяльності сучасного суспільства. «Перший висновок, який ви можете зробити з прочитаного, це засилля містичного юдейства, що проникло до усіх сфер людської діяльності. Сатана прагне підпорядкувати економіку і фінанси, релігію і політику, проникаючи до державних структур, сприяючи деградації людства. Мета ворога заволодіти свідомістю кожної людини, аби ми прийняли помилкові цінності, сповідували помилкові релігії або стали атеїстами, щоб морально деградували». Головною силою, здатної перемогти це зло, є, на думку пана Львова, Росія. «Росії Богом наперед визначена сьогодні саме та територія, ті велетенські простори, що надають потугу протистояти силам зла. Багаті природні ресурси, людський потенціал, ще не втрачена духовність народу все це складові нового відродження

Росії». При цьому автор виразно висловлюється, що не всі євреї будуть ворогами в майбутньому протистоянні. «Передусім зазначимо, що не всі євреї представляють у цьому світі сатану, але тільки ті, про кого Ісус Христос каже: «... і лихослів'я тих, що говорять про себе, ніби юдеї, а вони не такі, але зборище сатанинське» (Одкр. 2: 9). ... Ці слова стосуються і сучасного юдейства, що зреклося Ісуса Христа як Спасителя. Зі сказаного випливає, що хрещення здатне виправити єврея і привести його до спільноти добрих людей.

Однак така позиція далеко не вичерпує всього спектра ставлення до євреїв як до релігійної групи в ідеології «Новоросії». Четвертого липня 2014 на інформаційному сайті Центрального інформаційного агентства Новоросії Novorus.info були опубліковані уривки з праці впливового російського ідеолога К. Петрова «Тайны управления человечеством» [8]. У наведених фрагментах ідеться про радикальну відміну євреїв від інших народів. Вони проголошуються набродом, що позбавлений усіх ознак повноцінної нації: спільної території, мови, історії і т.д. На думку автора, вони є суто штучною спільнотою, що прагне панувати над людством за допомогою спеціально виробленої ідеології. Хто з нею не ознайомлений, той, по суті, не є євреєм. Головним елементом цієї ідеології є Біблія. У публікації наводяться такі висловлювання: «Сутність біблійної концепції управління людством (полягає) у руйнуванні генетично зумовленої нормальної психіки більшості (згадайте генетично обумовлений потенціал розвитку). В інформаційному відношенні Біблія у культурі людства аналогічна інформаційним вірусам у комп'ютерних системах. Вона перекидає об'єктивно зумовлені нормальне світосприйняття і культуру мислення, поневолюючи духовно всіх, хто сприймає це самодурство як неспотворене Одкровення Небесного. Сучасна глобальна криза людства (екологія, політика і т.д.) породжена євро-американською цивілізацією. Її причина в тому, що Біблія антагонізує між собою (протиставляє, призводить до протиріччя) різні рівні в ієрархічній побудові психіки людини і руйнує тим самим єдність емоційного та смислового ладу душі, з яким більшість новонароджених входить у життя. У розділі «Егредоры» стверджується, що 17% людей, які прочитали Біблію від початку до кінця, божеволіють. Біблія засіб поневолення світу на

догоду вузької над-«елітарної» групи знахарів, що становлять світову спільноту, демонічно протиставивши себе світовій спільноті людей, тобто людству. Така світова спільнота знахарів уже кілька тисяч років будує глобальну «елітарно»-невільницьку цивілізацію, піраміду придушення вільного особистісного розвитку людей у суспільстві» [9]. Розвиваючи цю тему, автор неминуче змушений торкнутися питання про християнство, що використовує ту саму Біблію. Релігію Нового Завіту він також визнає суспільно небезпечним єврейським породженням. «Іудаїзм і християнство в їх історично реальному вигляді – інформаційні підсистеми засобів цієї агресії, що взаємно доповнюють одна одну». Далі в публікації цитуються слова Е. Ренана: «Саме через християнство іудаїзм і завоював по-справжньому весь світ. Християнство це шедевр іудаїзму, його слава і досконалість» (Мудрость столетий. Москва : Столетие, 1997. С. 20)». Зрозуміло, це не може бути поєднане з ідеологією, згідно з якою місія самопроголошених республік полягає в захисті ідеалів православ'я. Але самий факт подібної публікації інформаційним агентством сепаратистів свідчить про те, що пропаганда ідеї універсального зла єврейської релігії вважається набагато важливішою, ніж усі інші концептуальні розбіжності.

На відміну від вищевказаної статті, автор анонімної публікації «Днепропетровский синдром иудаизма» дотримується чіткого розмежування термінів «єврей» і «іудей». «Іудей – етнорелігійна група, що включає тих, хто був народжений євреєм, і тих, хто навернувся в іудаїзм, людина, що вірить в єдиного Бога, суворо дотримується законів та приписів, що засновані на Танаху («Письмовій Торі») і Талмуді («Усній Торі»). Євреї – стародавній народ семітського походження, що походить від населення стародавнього Ізраїльського і Іудейського царств. У подальших міркуваннях постійно наголошується, що осередком зла є саме іудеї – тобто релігійна спільнота. Злочинність цієї спільноти полягає в тому, що вона в незалежній Україні служить інтересам ізраїльської розвідки «Моссад» і спецслужбам США. «Більшість синагог і центрів, проєктів отримують фінансування з-за кордону, внаслідок чого залежні від закордонних центрів, насамперед США, і контролюються американо-ізраїльськими спецслужбами. Показово, що Північно-атлантичний альянс і «Моссад» офіційно сприяли Україні в

гарантуванні безпеки під час Євро-2012» [10]. До головних підпор ізраїльських спецслужб, на думку автора, належать: «Сохнут» (Єврейське агентство для Ізраїлю), мережа шкіл та закладів «Хабад-Любавич», мережа ОРТ, Американський єврейський розподільчий комітет «Джойнт» та ін.». Міркування про сучасну політичну спрямованість єврейських релігійних установ доповнюються у зазначеній публікації загальними історичними оцінками діяльності осіб, які сповідують іудаїзм. «Ніколи юдеї не відплатили добром за добро, яке робили для них інші народи. Іудеї завжди зраджували тих, хто надавав їм дах над головою, тими чи іншими маніпуляціями відбирали добро господарів і часто разом з життям. Навіть те, що не було жодного народу, серед якого жили іудеї, який рано чи пізно, розкусивши їх паразитичну природу, не відкидав би іудеїв, говорить саме за себе. І причиною всього цього були тільки самі іудеї» [10]. На підтвердження правоти своїх слів автор наводить велику цитату з книги Н.Левашова «Россия в кривых зеркалах» [11]. Цей автор, що помер у 2012 р., був скандально відомим російським окультистом. Зазначений твір було заборонено в Російській Федерації. Але в інформаційному просторі «Новоросії» подібні речі вважаються за припустимі.

Наведені матеріали свідчать про те, що у публіцистиці сепаратистів уже сформувалася чітка тенденція подання єврейської релігії в негативному світлі. У той же час, тут поки що відсутня ідеологічна єдність у визначенні головної причини, через яку іудаїзм слід вважати шкідливою і небезпечною силою. Релігія євреїв винна водночас і у ворожості до християнства, і в тому, що вона його породила. Втім, теологічні розбіжності з надлишком компенсуються єдністю в питанні про політичну спрямованість діяльності іудейських громад. Вони є провідниками політики Заходу, спрямованої проти слов'янського братства. Слід звернути особливу увагу на ту обставину, що розглянуті публікації ґрунтуються на ідеології російського походження. Матеріали антиіудейського змісту є або розробкою публічно висловленої думки громадян РФ, або передрукком російських публікацій. Завдяки цьому конфлікт з іудейською релігією вводиться до контексту цивілізаційного протистояння між «Русским миром» і «Заходом». При цьому національні аспекти конфлікту або не наголошуються, або взагалі заперечуються. Єврей,

далекій від традиційної культури та іудейської громади, не розглядається як ворог.

Але в публіцистиці сепаратистів спостерігаються також і матеріали відверто расистського змісту. Розглядаючи цю тему, передусім слід приділити увагу публікаціям, які пропагують відверто націонал-соціалістичну ідеологію. Так, опублікована центральним інформаційним агентством Новоросії від 17.06.2014 стаття «Наше возрождение» [12] цілком присвячена обґрунтуванню необхідності націонал-соціалістичної революції в братських слов'янських країнах Росії, України і Білорусі. Пояснюючи сутність зазначеного суспільно-політичного вчення, автор зазначає. «Насамперед ми повинні відповісти на питання: що таке націонал-соціалізм? Націонал – це слово вказує на те, що ця ідеологія формує навколо себе Націю і ставить Націю на чолі всього. Тобто своя Нація понад усе! Соціалізм – це соціальна і правова рівність всіх членів нації. Це нове суспільство без протиставлення один одному класів. Для нації потрібні як робітники фізичної праці, так і працівники інтелектуальної сфери. Зрозуміло, що без перших і других Нація не може існувати. Опорою нашого нового суспільства стануть видатні, талановиті Особистості, які всім серцем, до фанатизму віддані своїй Нації!». Далі послідовно обговорюється програма політичного, економічного і культурного відродження братніх слов'янських народів. Головним винуватцем усіх проблем у минулому і противником прогресивних перетворень у майбутньому, на думку автора, є євреї. Боротьба з ними вимагає скасування ринкової економіки та демократії. «В умовах, коли сучасна «українська» держава, окупована жидами, не тільки не виправдовує національних сподівань, але й сприяє поступовому і всебічному занепаду, деградації та вимиранню української Нації, а жидівська пропаганда підносить у брехливій упаковці міф про «права людини», виділяючи лицемірно інтереси окремих індивідуумів над загальнонаціональними інтересами, розчленовуючи єдине поняття Нації ... Задля утвердження Права Нації можуть бути прийнятні будь-які методи. Від публічних методів до підпільних, від місцево-локальних методів до глобально-масштабних, від пропагандистсько-агітаційних методів до озброєно-силових. Зволікання із затвердженням на практиці Права Нації (як реальної природної альтернативи

так званій жидівській «конституції») може призвести до НЕ виправних наслідків». У зазначеній публікації чітко вказується кінцева мета всіх перерахованих вище методів боротьби. «Пам'ятайте, брати і сестри по крові, що фізично знищивши всіх без винятку жидів на Землі, як носіїв диявольського духу, ми знищимо цим самим диявола найстрашнішого ворога Бога. Як бачите: коли ми говоримо жид, маємо на увазі диявол, коли ми говоримо диявол, маємо на увазі жид! Це виразно говорить про те, що ми, націонал-соціалісти, робимо Богу угодну Святу Справу. З нами Бог! Смерть жидам! Тобто смерть дияволу! Пам'ятайте також про те, що євреї – це вроджені диявольські провокатори».

Загалом позиція автора надзвичайно близька до тієї, якої дотримувалися пропагандисти Третього Рейху. Від останніх його відрізняє нав'язливе прагнення невпинно пов'язувати расову та релігійну концепції протистояння, що не було характерною рисою ідеології нацистів. Унаслідок зазначеної специфіки, стаття містить відступ, який визнає, що один хороший євреї у світовій історії все ж був. «Бог, знаючи те, що так звана «єврейська раса» дияволом опущена, образно кажучи, нижче плінтуса в усіх відношеннях, спеціально обрав з цього паршивого народу одну достойну Людину – Ісуса Христа. Правда, відзначивши Його ще в утробі матері як носія Великої просвітницької місії: вклавши в уста Йому свої норми Духовних Законів. Сподіваючись на те, що Його «народ», може, схаменеться і прийме всім серцем Боже Вчення, повставши проти диявола. Однак «революції» не сталося. Цей тупий, підлий народець НЕ зрікся свого батька диявола. Він катував по-звірячому «свого брата по крові», а потім стратив Його, розп'явши на хресті». Цей виняток, як видно зі сказаного, покликаний лише підтвердити правило і зміцнити ненависть читача до єврейської нації в цілому.

Ще один полум'яний патріот «Новоросії», опус якого опублікований на тому самому сайті місяць потому під псевдонімом «Ураган», також відвертий у своїй прихильності ідеалам націонал-соціалізму [13]. У публікації з пафосною назвою «Срочно!!! Просьпайся, Вставай, Великая Русь !!! Грядет великая битва с силами тьмы !!!» говориться наступне: «Єдина ідеологія, здатна не тільки протистояти цій іудейській кабалі, але й перемогти її, – Маніфест міжнародного Націонал-Соціалістичного Союзу Слов'ян».

Автор у цілому дотримується національного підходу, але, як і в матеріалі, розглянутому нами раніше, називає євреїв виродками диявола. Примітним є і той факт, що серед злочинницьких сил, які очолюють єврейство, він згадує хасидський рух ХаБаД. Важливим аспектом зазначеної публікації є твердження про неймовірно велику кількість євреїв у сучасному світі. «Загальна кількість жидів у всьому світі становить 600 мільйонів (друга за чисельністю нація після китайців). Це вони нам, як лохам, розповідають казки, що їх, «бідних», в усьому світі всього-навсього якихось нещасних 25 млн ... І ми, як ідіоти, цьому віримо. А насправді письменник Бадзьо правильно їх назвав – «ПІДПІЛЬНА НАЦІЯ». Що незрозумілого? Реально ж, в Україні загальна кількість жидів становить не менше 10 мільйонів. У Росії не менше 30 мільйонів. У США не менше 50 мільйонів. А у всій Західній Європі не менше 80 мільйонів». Настільки велика чисельність дозволяє їм, на думку автора, управляти всіма значними подіями людської історії. «ОСЬ ХТО ВІЧНО СТОЯВ ТА ЗДІЙСНЮВАВ ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ НА РУСІ в 1917-му, 1991-му, 2004-му, 2014-му роках і в усі століття не тільки на нашій Священній Землі, а й у всіх державах Європи та інших країнах світу».

Слід зазначити, що хоча переважна більшість антисемітських публікацій, опублікованих сепаратистами, не містить прямих схвалень ідеології націонал-соціалізму, тим не менш висвітлення подібних матеріалів на сайті головного інформгентства «Новоросії» і збереження їх там протягом 8 місяців свідчить про те, що подібні погляди сприймаються пропагандистами самопроголошених республік як достатньою мірою прийнятні.

Поряд з настільки радикальними закликами до нещадної боротьби з єврейством в інформаційному просторі самопроголошених республік присутня також тема негативного ставлення творців російської культури до євреїв. Здебільшого подібні ідеї виражаються однією-двома фразами, включеними до ґрунтовних міркувань про духовне відродження «Новоросії». Але одна з публікацій зазначеної групи цілком присвячена судженням про євреїв Ф.Достоевського. Вона являє собою добірку з двох цитат без авторських коментарів. Ключові висловлювання цих цитат мають такий вигляд: «Жидки будуть пити народну кров і харчуватися розпустою і приниженням народним, але позаяк вони будуть

платити бюджет, то, отже, їх треба буде підтримувати», «у нас тут у літературі вже безліч видань, газет і журналів видається на жидівські гроші жидами (яких напливає до літератури все більше і більше), і тільки редактори, найняті жидами, підписують газету або журнал російськими іменами – от і все в них російського. Я думаю, що це тільки початок, що жиди захоплять ще набагато більше коло справ у літературі; а вже щодо життя, щодо явищ поточної дійсності я не торкаюся: жид поширюється з жахливою швидкістю. Але ж жид і його кагал це все одно що змова проти росіян!» [14]. Слід зазначити, що у Федора Михайловича присутні висловлювання, що визначають єврейство як релігію. Такий підхід у цілому був сумісний з домінуючою в російській імперії політикою обмеження прав послідовників іудаїзму. Але у зазначеній добірці вони відсутні. Таким чином, створюється враження, що єврейство слід розуміти саме як шкідливий етнос.

Політологічний аналіз пропагандистських матеріалів сепаратистів вимагає, крім усього вищезазначеного, з'ясування питання про ставлення влади самопроголошених республік до того, що відбувається. Наведені матеріали свідчать про наявність в ідеології сепаратистів антисемітської складової. Але на це представники зазначених рухів можуть відповісти, що створені ними політичні утворення є республіками, а демократія зобов'язує толерувати суспільні погляди, що відрізняються від позиції влади. Для прояснення цього питання надзвичайно важливим є спільний виступ глав самопроголошених республік 2 лютого 2015. У заяві Захарченка та Плотницького говорилося, що Україною правлять «не ті люди», з подальшим показом відеоролика: «Єврейське козацтво повстало». Президент Євро-Азійського Єврейського конгресу Юліус Майнел оцінив подію як акт антисемітизму [15]. Хоча тон зазначених висловів, порівняно з матеріалами, розглянутими раніше, видається стриманим і обережним, він, тим не менш, свідчить про прихильне ставлення лідерів сепаратистів до антисемітської за змістом пропаганди.

Проведене нами дослідження дозволяє дійти таких висновків:

1. Пропаганда антисемітизму у самопроголошених республіках наразі позбавлена концептуальної єдності. У ній заяви, які ствер-

джують, що ворогами є, переважно, прихильники релігії іудаїзму, поєднуються з екстремістськими звинуваченнями у всіх можливих лиходійствах єврейської нації в цілому. Зазначений дисонанс жодним чином не пом'якшує тієї обставини, що на підконтрольних сепаратистам територіях у суспільну свідомість послідовно впроваджується негативний стереотип осіб єврейського походження.

2. Антисемітська ідеологія є помітним сегментом пропаганди самопроголошених республік «ДНР» і «ЛНР». Її функціональне значення полягає у визначенні базових цінностей руху сепаратистів і створенні страхітливого образу ворога, у боротьбі з яким повинні згуртуватися і громадськість самопроголошених республік, і всі інші громадяни України, які співчують самопроголошеним квазідержавним утворенням.

3. У публікаціях сепаратистів антисемітського змісту домінують матеріали і концепції російського походження. Їхня ідеологія протистояння з єврейством найтіснішим чином пов'язана з насадженням цінностей «русского мира» в південно-східних регіонах України.

Насамкінець слід зазначити, що на сьогодні наявність помітних антисемітських тенденцій в інформаційному просторі самопроголошених республік є фактом маловідомим за межами нашої країни. Проведені дослідження надають необхідні відомості для інформування широких верств світової громадськості про наявну проблему.

1. Rossman V. Russian intellectual antisemitism in the post-communist era / V. Rossman. – Lincoln, 2002.

2. Maccoby H. Antisemitism and modernity: innovation and continuity / H. Maccoby. – London, 2006.

3. Messmer M. Antisemitism in Post-Communist Russia / M. Messmer. – Cape Town : Kaplan Centre for Jewish Studies and Research, 1998.

4. Лихачев В. Антисемитизм на постсоветском пространстве (2005–2006) / В. Лихачев // Евроазиатский еврейский ежегодник. – 2007. – С.260–280.

5. Гончаров Т. Все наши трудности – ничто по сравнению со светлой идеей Новороссии [Електронний ресурс] / Т. Гончаров. – Режим доступу: <http://novorossia.su/ru/node/8906>. 1 ноября 2014.

6. Новиков О. Харьков запуган, народ стравливают [Электронный ресурс] / О. Новиков. – Режим доступа: <http://novorus.info/news/policy/31695-novikov-harkov-zapugan-narod-stravlivayut.html>. 21-12-2014.

7. Львов В. События в Украине. Духовный взгляд [Электронный ресурс] / В. Львов. – Режим доступа: <http://novorus.info/news/interesno/26713-sobytiya-v-ukraine-duhovnyy-vzglyad.html>. 17-08-2014.

8. Петров К. Тайны управления человечеством [Электронный ресурс] / К. Петров. – Режим доступа: <http://tainy-upravleniya-chelovechestvom.ru>.

9. Тайна национальной розни. Кто такие русские? Кто такие евреи? Кто такие жиды? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://novorus.info/news/interesno/24690-tayna-nacionalnoy-rozni-kto-takie-russkie-kto-takie-evrei-kto-takie-zhidy.html>. 4-07-2014.

10. Днепропетровский синдром иудаизма [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://novorus.info/news_newslava/dnepropetrovsk_newslava/21774-dnepropetrovskiy-sindrom-iudaizma.htm<http://3-06-2014>

11. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru-an.info/новости/защищаем-россию-в-кривых-зеркалаx/>. 05 августа 2014.

12. Наше возрождение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://novorus.info/news/interesno/23671-nashe-vozhzhdenie.html>. 17-06-2014.

13. Срочно!!! ПРОСЫПАЙСЯ, ВСТАВАЙ, ВЕЛИКАЯ РУСЬ !!! ГРЯДЕТ ВЕЛИКОЕ СРАЖЕНИЕ С СИЛАМИ ТЬМЫ !!! [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://novorus.info/news/interesno/24997-srochno-prosyapaysyavstavay-velikaya-rus-gryadet-velikoe-srazhenie-s-silami-tmy-.html>. 10-07-2014.

14. СВОБОДА устами классика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://novorus.info/news/rusmir/32692-svoboda-ustami-klassika.html>. 23-01-2015.

15. Заявление ЕАЕК в связи с провокационным выступлением Александра Захарченко и Игоря Плотницкого [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eajc.org/page6/news49703.html>. 03.02.2015.